

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลังจากที่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองในปี 2475 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช เป็นระบอบประชาธิปไตย แล้ว

เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2515 ได้มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335 ให้เปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองนครหลวงกรุงเทพธนบุรีใหม่ ให้รวมกิจการปกครองนครหลวงกรุงเทพธนบุรี องค์การบริหารนครหลวงกรุงเทพธนบุรี เป็นหน่วยงานปกครองเดียวกัน เรียกว่า

“กรุงเทพมหานคร” แต่ยังคงให้กรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นจังหวัดจังหวัดหนึ่ง

ต่อมาเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2518 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 กำหนดให้กรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นนครหลวง และเมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2528 ได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 กรุงเทพมหานคร มีฐานะเป็นองค์กรส่วนท้องถิ่น มีรูปแบบการปกครองรูปแบบพิเศษ

การปกครองท้องถิ่นเป็นรูปแบบการปกครองที่เกิดจากระบบการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น เพื่อวัตถุประสงค์ในอันที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการปกครองท้องถิ่นของตนเอง เพื่อสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาท้องถิ่นด้วยตนเอง (ประหยัด หงษ์ทองคำ 2539: 36) เป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลางในการบริการให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและการบริหารงานบางอย่างแทนรัฐบาลกลาง ซึ่งการกระจายอำนาจการปกครองให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเองดังกล่าวนี้ โดยหลักของระบอบประชาธิปไตยถือว่าเป็นผลดีแก่การปกครอง และมีผลต่อการพัฒนาการทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น โดยตรง เนื่องจากอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร นอกจากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ในหมวดที่ 5 มาตรา 89 ระบุอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครไว้ว่า ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายอื่น ให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจดำเนินการในเขตกรุงเทพมหานครแล้ว ยังมีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดหน้าที่ที่ส่วนกลางต้องโอนให้กรุงเทพมหานคร

เช่น การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาคและสิทธิเสรีภาพของประชาชน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองขนาดใหญ่และมีฐานะเป็นเมืองหลวงของประเทศ มีประชากรหลายล้านคน สภาพความเป็นอยู่มีลักษณะเป็นเมืองมากกว่าชนบท แต่ประชากรมีหลากหลายอาชีพ ทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม มีความแตกต่างกันมาก ซึ่งจากสภาพความแตกต่างกันดังกล่าว จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นเมืองศูนย์กลางหน่วยงานส่วนราชการ มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระดับชาติ ฉะนั้น ทั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร จึงมีความสำคัญต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้วยเหตุดังกล่าว เกือบทุกพรรคการเมืองจึงมุ่งเน้นสนับสนุนให้สมาชิกพรรคของตนเองเข้าแข่งขันลงสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อเป็นนักการเมืองท้องถิ่นในกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นฐานเสียงสนับสนุนสมาชิกพรรคในการเลือกตั้งผู้เข้ารับบริหารระดับชาติ ปัญหาจึงเกิดการก้าวท้าวทางการเมืองของการปกครองระดับชาติ รวมทั้งวัฒนธรรมทางการเมืองกับพฤติกรรมทางการเมืองของนักการเมืองไทยส่วนใหญ่ ยังขาดจิตสำนึกในการรับผิดชอบและจิตสำนึกในการรับใช้และเห็นประโยชน์ของบ้านเมือง หากนักการเมืองท้องถิ่นได้รับการสนับสนุน หรืออยู่ในอาณัติของนักการเมือง ซึ่งอยู่ในพรรคการเมืองเดียวกันที่มุ่งหาประโยชน์ให้ตนเอง และเมื่อนักการเมืองท้องถิ่นได้รับเลือกตั้งเข้ามาอยู่ภายใต้การครอบงำของนักการเมืองในพรรคนั้น ๆ ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น

มีผู้กล่าวบ่อยครั้งทำนองว่า เมืองไทยประชาธิปไตยไปไม่ถึงไหน (อเนก เหล่าธรรมทัศน์ 2538 : 4-7) เพราะทหารบ้าอำนาจ นักการเมืองละโมภและประชาชนโง่เขลา ซึ่งทางออกของปัญหาก็มักเป็นการให้การศึกษาประชาชน เพื่อปลูกฝังค่านิยมและความคิดที่ถูกต้องตามหลักประชาธิปไตย หรือไม่ก็เป็นการบ่มเพาะหรือแสวงหาคนดีมีคุณภาพมาเป็นผู้นำทางการเมือง ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการให้การศึกษาหรือสร้างคนดีนั้น มักจะยอมรับกันได้ง่าย เพราะสอดคล้องกับวิธีคิดแบบไทยๆ ...

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล (2538 : 89-94) ในยามที่กล่าวถึงการพัฒนาการเมือง คนไทยเรามักจะนึกถึงการมีรัฐบาลและผู้นำประเทศที่ดี ซึ่งบ่อยครั้งความคิดดังกล่าวจะผูกติดอยู่กับการปรับปรุงระบอบประชาธิปไตยอันเป็นระบอบที่ทุกฝ่ายยอมรับ แต่ก็เห็นว่ายังมีจุดอ่อนที่จะต้องแก้ไขจุดมุ่งหมายหนึ่งของการพัฒนาทางการเมือง เป็นเรื่องเกี่ยวโยงกับความสามารถของมนุษย์ที่จะดูแลตัวเองได้ โดยไม่ต้องมีการใช้อำนาจทางการเมืองซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับสังคม

ประการแรกต้องพิจารณาว่าระดับการแทรกตัว (penetration) เข้าไปในสังคมโดยรัฐลดลงมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้โดยดูจากบทบาทในด้านต่างๆ ... ประการที่สอง พิจารณาว่าขีดความสามารถของสังคมในการจัดการดูแลแก้ปัญหาของตนเอง โดยปราศจากการใช้อำนาจรัฐเพิ่มขึ้นแค่ไหนเพียงไร

การพัฒนาการเมือง คือการระดมมวลชนและการมีส่วนร่วม (Pye 1966 : 39) ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมือง และมีความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

กานต์ โกวิทช์สมบุญ (2545 : 12) กล่าวว่า ลิจิต ชีรเวทิน (2518) ได้ให้ความเห็นว่า ประชาชนของประเทศอาณานิคมหรือประเทศด้อยพัฒนา มักจะไม่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในบางประเทศถึงกับมีความเชื่อที่ว่า การมีส่วนร่วม และลิจิต ชีรเวทิน (2518 : 7-12) การแสดงออกทางการเมืองของประชาชน จะเป็นจุดหมายปลายทางของการพัฒนาทางการเมือง และรูปแบบของการพัฒนาการเมืองที่สำคัญรูปแบบหนึ่ง คือ การสร้างประชาธิปไตย นั่นเอง การสร้างประชาธิปไตยนั้นเป็นเรื่องของสถาบัน แนวความคิด และวิถีชีวิต

การมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความสำคัญต่อการพัฒนาประชาธิปไตย กล่าวคือ ช่วยให้ผู้ปกครองกับผู้ถูกปกครองได้มีโอกาสสื่อสารความหมายซึ่งกันและกัน อย่างไรก็ตามการดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง จำเป็นต้องมีสถาบันทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพมาแก้ไขปัญหา

ลิจิต ชีรเวทิน (2545 : 246 - 247) กล่าวว่า กรุงเทพมหานครยังมีปัญหาทางการเมือง การปกครองเกี่ยวกับนโยบายการกระจายอำนาจยังมีอุปสรรค กล่าวคือ การที่ประชาชนได้มีโอกาสในการปกครองตนเอง ซึ่งทำให้เกิดความไม่พร้อมที่จะมีการปกครองตนเอง เมื่อไม่พร้อมก็ทำให้ผู้มีอำนาจรู้สึกว่าไม่ควรมีการปกครองตนเอง กลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาวัฒนธรรมการเมืองแบบมีส่วนร่วมและการพัฒนาขีดความสามารถในการปกครองตนเอง และการที่กระจายอำนาจไม่ได้เกิดขึ้นอย่างบริบูรณ์ทำให้การปกครองท้องถิ่นแม้จะมากไปด้วยรูปแบบแต่ไม่ประสบความสำเร็จ ทำให้ขาดฐานประชาธิปไตยอย่างมั่นคง

ดังนั้น บทบาทของกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น จำเป็นต้องศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งสภาพการเมืองโดยทั่วไป ระบบราชการมีบทบาททางการเมืองมากเกินไป พรรคการเมืองอ่อนแอ ประชาชนขาดส่วนร่วมทางการเมือง องค์กรเอกชนไม่เข้มแข็ง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยพัฒนาไปด้วยความล่าช้า ตลอดจนขาดการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ จะสามารถดำเนินการอย่างราบรื่นและ ต่อเนื่องหรือไม่ อย่างไร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหลายประการ ในเรื่องหนึ่งคือ สิทธิเสรีภาพของประชาชนที่เพิ่มมากขึ้น ไม่เฉพาะเรื่องการไปเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการตรวจสอบ การกำกับดูแล การเสนอข้อกฎหมาย ตลอดจนการถอดถอนผู้บริหารและนักการเมืองได้ ขณะเดียวกันได้ให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นปกครองตนเองเพราะประชาธิปไตยที่แท้จริง คือการสร้างประชาธิปไตยให้ท้องถิ่นเข้มแข็ง (วุฒิสภา ดันไชย 2547 : 100) โดยการทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบโดยตรงในการปกครองท้องถิ่นให้มากที่สุด ทั้งนี้เพราะการปกครองท้องถิ่นมุ่งที่จะขยายโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจสาธารณะ ในเรื่องที่สนองต่อความจำเป็น และสภาพเฉพาะของท้องถิ่นได้มากกว่าที่รัฐบาลระดับชาติจะทำได้ ดังนั้นหัวใจสำคัญของการปกครองท้องถิ่นจึงอยู่ที่การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นที่จะร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมในการควบคุมตรวจสอบท้องถิ่นของตนเอง

เป็นที่ยอมรับกันว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการทางการเมืองของระบบการเมืองสมัยใหม่ ระบบการเมืองในปัจจุบันไม่ว่าจะพัฒนาแล้ว หรือกำลังพัฒนาต่างยอมรับในหลักการที่ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความจำเป็น โดยพบว่าลักษณะและระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระหว่างประเทศพัฒนาแล้วกับประเทศที่กำลังพัฒนามีความแตกต่างกันอย่างมาก ในกรณีของประเทศไทยความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ซึ่งถือเป็นปัญหาสำคัญปัญหาหนึ่งของการเมืองไทย อันมีผลต่อการพัฒนาการเมืองของไทยไม่มีความราบรื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาการทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น

จันทนา สุทธิจาริ (2544 : 410-433) การปราศจากความตระหนัก ความเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง หรือการมีส่วนร่วมเพราะเหตุปัจจัยอื่น เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้งในสัดส่วนที่สูงมากของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการแสดงเชิงสัญลักษณ์ทางการเมืองอย่างหนึ่งทางการเมืองของประชาธิปไตย แต่ในความเป็นจริงอาจเป็นเพราะมีการซื้อสิทธิขายเสียงก็ได้ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมเช่นนี้ ก่อให้เกิดปัญหาเป็นอุปสรรคขัดขวางพัฒนาการเมือง

การมีส่วนร่วมอย่างไม่มีระบบในสังคมไทยของกลุ่มผลประโยชน์ส่วนใหญ่นานาชาติ ยังมีลักษณะที่ไร้บรรทัดฐาน ขาดองค์กร ขาดขั้นตอน เป็นพฤติกรรมการมีส่วนร่วมที่ล่อแหลมต่อการใช้ความรุนแรง หรือไม่ไปโดยสันติวิธี ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาการเมือง เช่น มีอบต.ต่างๆ ที่อาจมีการเรียกร้องที่มากเกินไป การจัดตั้งเพื่อผลประโยชน์แอบแฝงเพื่อระดมประชาชนมาชุมนุมประท้วงไม่เห็นด้วย หรือคัดค้านนโยบายของรัฐ เป็นต้น

การมีส่วนร่วมของประชาชนในลักษณะของกิจกรรมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น ที่มีผลต่อการพัฒนาทางการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น มี 5 รูปแบบที่สำคัญดังนี้

1. การเลือกตั้ง เช่นการเลือกตั้ง ส.ก., ส.ข. เป็นต้น
2. การมีกิจกรรมเกี่ยวกับพรรคการเมือง เช่น การเป็นสมาชิกทางการเมืองที่มีสาขาอยู่ในเขตต่างๆ
3. การจัดตั้งและรวมกลุ่มผลประโยชน์ เช่น กลุ่มกรรมกร กลุ่มนักธุรกิจ เป็นต้น
4. การแสดงความคิดเห็นของประชาชน เช่น การเขียนบทความวิพากษ์วิจารณ์ การพูดวิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานของ กทม.

5. การแสดงออกของประชาชน โดยอาจจะมีการประท้วงต่อต้าน ไม่เห็นด้วยในการบริหารงานของ กทม. หรือของรัฐ เช่น การสร้างทางรถไฟฟ้า เป็นต้น ทั้งทางตรง และทางอ้อม

จุมพล หนิมพานิช (2546 : 133-134) กล่าวว่า การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นดัชนี หรือเป็นตัวชี้ว่า ระบบการเมืองมีการพัฒนาหรือไม่อย่างไร ในกรณีของการเมืองไทยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระยะแรกๆ ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย เพราะประชาชนเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของชนชั้นนำ ประกอบด้วยชนชั้นนำเองก็ไม่ต้องการให้มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนขยายตัวเร็วเกินไป มาในระยะหลังๆ เหตุการณ์ทางการเมืองโดยเฉพาะในช่วง พ.ศ. 2516-2519 ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างกว้างขวาง เช่นเดียวกับเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ 2535 ในปัจจุบันรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ได้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงได้มีการบัญญัติการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพของประชาชนอย่างครบถ้วนชัดเจน ขณะเดียวกันได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองค่อนข้างกว้างขวางกว่ารัฐธรรมนูญฉบับก่อนๆ ในแง่นี้ดังกล่าวน่าจะถือได้ว่าการพัฒนาทางการเมืองไทยได้มีการพัฒนาก้าวหน้าขึ้นมาอีกระดับหนึ่ง

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาบทบาทของกรุงเทพมหานครต่อการพัฒนาทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายในการส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยเฉพาะการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่นว่ากรุงเทพมหานครดำเนินการอย่างไร การพัฒนาทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นมากน้อยหรือไม่ตามแนวทางที่ กทม.ต้องการได้มากน้อยเพียงใด ผู้ศึกษาจึงอยากทราบในประเด็นปัญหาการวิจัยว่า

1. กรุงเทพมหานคร มีบทบาทในการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่นแค่ไหน เพียงไร?

2. สาเหตุใด ที่เป็นปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อบทบาทของกรุงเทพมหานคร ในการพัฒนาทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น?

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาถึงบทบาทของกรุงเทพมหานครในการพัฒนาทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น

2.2 เพื่อศึกษาสาเหตุที่เป็นปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อบทบาทของกรุงเทพมหานครในการพัฒนาทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น

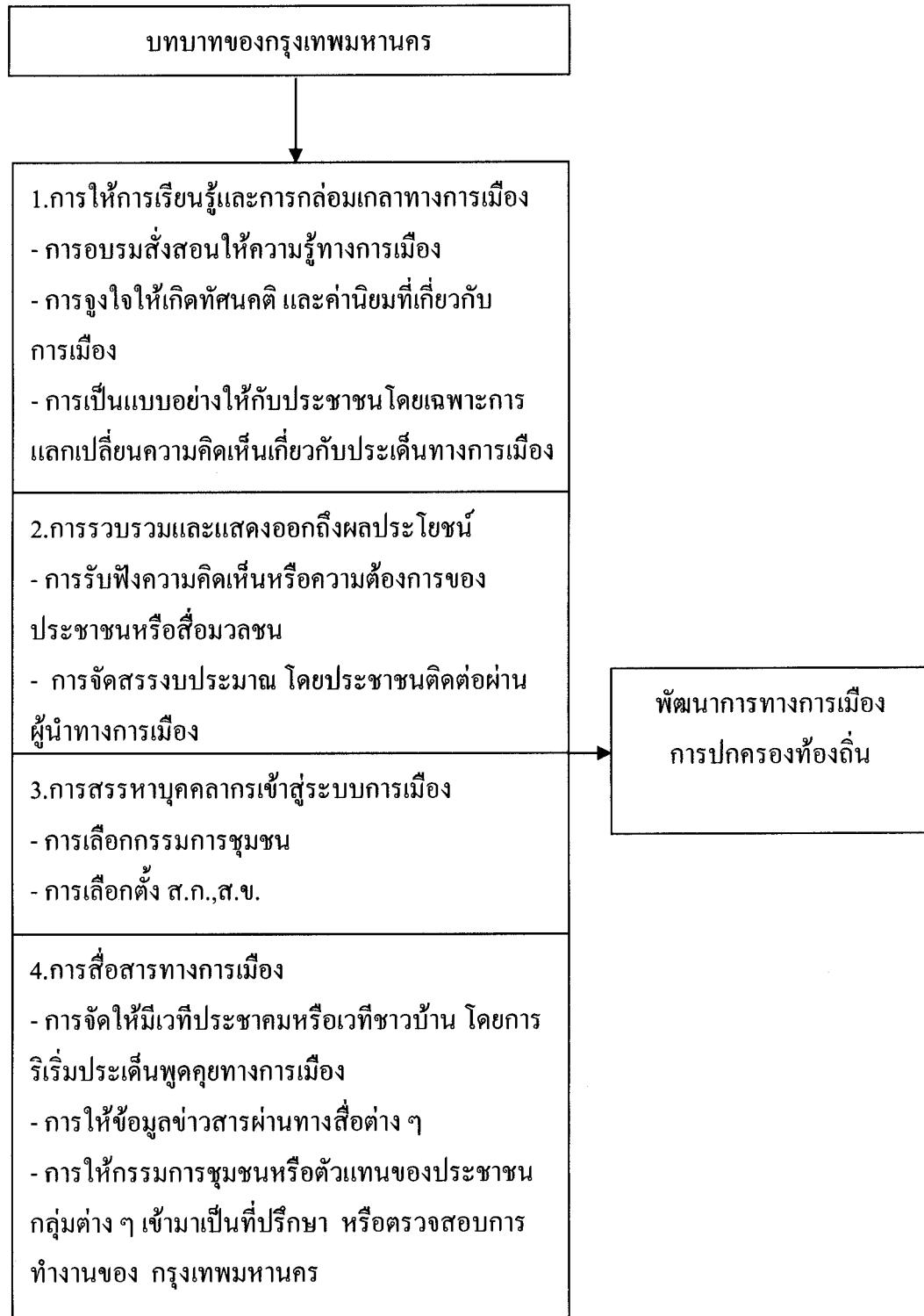
2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ที่มีต่อบทบาทของกรุงเทพมหานครในการพัฒนาทางการเมืองการปกครอง

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิดทฤษฎี การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของกรุงเทพมหานครในการพัฒนาทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

ตัวแปรตาม(Dependent Variable)

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะศึกษากลุ่มประชากรซึ่งเป็นกรรมการชุมชน ข้าราชการการเมือง นักการเมือง ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ทรงคุณวุฒิ และประชาชนในกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานครแบ่งพื้นที่การปกครอง 50 เขต โดยพื้นที่ที่ศึกษาประกอบด้วย เขตชั้นนอก เขตชั้นกลาง และเขตชั้นใน พื้นที่ละ 1-2 เขต

การเลือกกลุ่มประชากรเป็นกรรมการชุมชนในแต่ละพื้นที่เขตทั้ง 4 เขต ซึ่งเป็นการเลือกอย่างเจาะจงหรือเรียกว่า purposive selection ในขั้นต้นผู้วิจัยต้องการศึกษาบทบาทของ กรุงเทพมหานครในการพัฒนาทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นแค่ไหน อย่างไร โดยพิจารณาจากการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร แต่เนื่องจากการสุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ตัวแทนของประชากรในกรุงเทพฯ นั้น เป็นสิ่งที่สุดวิสัยของผู้วิจัยซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโทที่ทำงานวิจัยชิ้นนี้เพียงเพื่อเป็นวิทยานิพนธ์เท่านั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งเป้าหมายไปที่กรรมการชุมชนที่มีความหลากหลายทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของ กรุงเทพมหานคร เป็นต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่ากรรมการชุมชนน่าจะเป็นประชากรที่มีคุณสมบัติตรงกับที่ผู้วิจัยต้องการมากที่สุด และผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ข้าราชการการเมือง ข้าราชการกรุงเทพมหานคร นักการเมือง ผู้ทรงคุณวุฒิ และประชาชนในกรุงเทพฯ

ในการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการเมืองครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทของ กรุงเทพมหานครด้านการให้การเรียนรู้และกล่อมเกลางานการเมือง ได้แก่ การอบรมสั่งสอนให้ความรู้ทางการเมือง การจูงใจให้เกิดทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับการเมือง การเป็นแบบอย่างให้กับประชาชน โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง ด้านการรวบรวมและแสดงออกถึงผลประโยชน์ ได้แก่ การรับฟังความคิดเห็น หรือ ความต้องการของประชาชน หรือสื่อมวลชน ด้านการสรรหาบุคคลากรเข้าสู่ระบบการเมือง ได้แก่ การเลือกกรรมการชุมชน การเลือกตั้ง ส.ก., ส.ช. และด้านการสื่อสารทางการเมือง ได้แก่ การจัดให้มีเวทีประชาคมหรือ เวทีชาวบ้าน โดยการริเริ่มประเด็นพูดคุยทางการเมือง การให้ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่างๆ การให้มีการประชุมหรือตัวแทนของประชาชน กลุ่มต่างๆ เข้ามาเป็นที่ปรึกษา หรือตรวจสอบการทำงานของกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยจะทำการศึกษาระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2547 ถึง เดือนสิงหาคม 2549

5. ข้อจำกัดในการวิจัย

5.1 ข้อจำกัดในการให้ข้อมูล อาจทำให้ข้อมูลได้ไม่ครบถ้วน เนื่องจากเป็นข้อมูลเกี่ยวข้องกับบุคคลและองค์กรหลายฝ่าย ที่มีผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้บังคับบัญชาในระดับสูง

5.2 จำกัดในการรวบรวมข้อมูลเป็นข้อมูลที่ได้บางส่วนอาจไม่สมบูรณ์ เนื่องจากเป็น การศึกษาวิจัยเฉพาะช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้เท่านั้น

5.3 กลุ่มประชากรเป้าหมายที่ทำการสัมภาษณ์ทั้งหมด เป็นทั้งข้าราชการระดับสูง ส.ก. ส.ส. และยังดำรงตำแหน่งในองค์กร ดังนั้น โอกาสที่จะทำการสัมภาษณ์ย่อมเป็นไปได้ยากกว่าปกติ

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

การนิยามความหมายของคำศัพท์เฉพาะ จำเป็นต้องนำมาใช้เป็นกรอบในการศึกษาวิจัย ในครั้งนี้ คือ

6.1 “บทบาทของกรุงเทพมหานครในฐานะตัวแทนการเปลี่ยนแปลง” หมายถึง บทบาท ในการให้การเรียนรู้และกล่อมเกลາทางการเมือง การรวบรวมและแสดงออกถึงผลประโยชน์ การ สรรหาบุคลากรเข้าสู่ระบบการเมือง และการสื่อสารทางการเมือง

6.2 “การให้การเรียนรู้และการกล่อมเกลาทางการเมือง” หมายถึง การอบรมสั่งสอนให้ ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน การจูงใจให้ประชาชนเกิดทัศนคติและค่านิยมที่เกี่ยวกับการเมือง โดยการร่วมตัดสินใจและการเป็นแบบอย่างให้กับประชาชน โดยการใช้อุดมการณ์ทางการเมืองแบบ ประชาธิปไตย

6.3 “การรวบรวมและแสดงออกถึงผลประโยชน์” หมายถึง การรับฟังความคิดเห็น หรือความต้องการของประชาชนหรือสื่อมวลชน และการจัดสรรงบประมาณ

6.4 “การสรรหาบุคลากรเข้าสู่ระบบการเมือง” หมายถึง การเลือกกรรมการชุมชน และ การเลือกตั้ง ส.ก.,ส.ช.

6.5 “การสื่อสารทางการเมือง” หมายถึง การจัดให้มีเวทีประชาคมหรือเวทีชาวบ้าน การให้ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ และการให้มีกรรมการชุมชน หรือตัวแทนของประชาชน กลุ่มต่าง ๆ เข้ามาเป็นที่ปรึกษา หรือตรวจสอบการทำงานของกรุงเทพมหานคร

6.6 “กรุงเทพมหานคร” หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ซึ่งมีอำนาจ หน้าที่ตาม พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 89 และ พ.ร.บ.

กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะการส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น

6.7 “ข้าราชการกรุงเทพมหานคร” หมายถึง ข้าราชการกรุงเทพมหานครสามัญที่มีฐานะตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่นโดยตรงเป็นผู้บริหารตั้งแต่ระดับ 8 ขึ้นไป ทั้งปัจจุบันและเกษียณแล้ว

6.8 “ข้าราชการการเมือง” หมายถึง บุคคลที่ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ผู้ช่วยเลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เลขานุการประธานสภากรุงเทพมหานคร เลขานุการรองประธานสภากรุงเทพมหานคร ประธานที่ปรึกษา และที่ปรึกษา ซึ่งได้รับเงินเดือน เงินเพิ่ม เงินค่าเบี้ยประชุม และเงินตอบแทนอื่น จากงบประมาณของกรุงเทพมหานคร

6.9 “นักการเมือง” หมายถึง นักการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่น เช่น สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และ นักการเมืองระดับชาติ เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

6.10 “ประชาชน” หมายถึง ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยไม่เจาะจงเพศ อายุ อาชีพ สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม แต่อย่างใด

6.11 “บทบาทของกรุงเทพมหานคร” หมายถึง กรุงเทพมหานครมีบทบาทในเรื่องการให้การเรียนรู้และกล่อมเกลາทางการเมือง การรวบรวมและแสดงออกถึงผลประโยชน์ การสรรหานักกลางเข้าสู่ระบบการเมือง และการสื่อสารทางการเมือง

6.12 “พัฒนาการทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น” หมายถึง สภาพทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร ที่เป็นเรื่องของการเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตย พิจารณาในแง่บทบาทของกรุงเทพมหานครที่เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้เสียในการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าในระดับท้องถิ่น ซึ่งผู้มีส่วนได้เสียได้แก่ ภาครัฐ(กรุงเทพมหานคร) ภาคประชาชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองซึ่งเป็นรูปแบบการใช้อำนาจทางการเมือง และเป็นวิถีชีวิตของคนในชุมชน

6.13 “สาเหตุของปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อบทบาทของกรุงเทพมหานคร” หมายถึง ปัญหาและอุปสรรค ที่มีต่อการทำหน้าที่ในการให้การเรียนรู้และกล่อมเกลาทางการเมือง การรวบรวมและแสดงออกถึงผลประโยชน์ การสรรหานักกลางเข้าสู่ระบบการเมือง และการสื่อสารทางการเมือง

6.14 “แนวทางการพัฒนามาบทบาทของกรุงเทพมหานคร” หมายถึง แนวทางการส่งเสริมให้กรุงเทพมหานครทำหน้าที่ในการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น โดยการให้การ

เรียนรู้และกล่อมเกลາทางการเมือง การรวบรวมและแสดงออกถึงผลประโยชน์ การสรรหาบุคลากรเข้าสู่ระบบการเมืองและการสื่อสารทางการเมือง เพื่อให้ประชาชนมีความรู้และมีส่วนร่วมทางการเมืองเพิ่มขึ้น

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเรื่องนี้คาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

7.1 ทำให้ทราบถึงบทบาทของกรุงเทพมหานครต่อการพัฒนาทางการเมืองการปกครองท้องถิ่น และปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับบทบาทของกรุงเทพมหานคร ในการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น

7.2 ทำให้สามารถนำไปใช้ในการวางแผนและส่งเสริมการพัฒนาทางการเมือง ให้สอดคล้องกับหลักการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยและหน้าที่ตามกฎหมายโดยให้เกิดการยอมรับจากประชาชนในกรุงเทพมหานคร และประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น ซึ่งนำไปสู่การแก้ไขปัญหาตรงกับความต้องการของประชาชนในกรุงเทพมหานครได้อย่างแท้จริง